

Hea kohaliku omavalitsuse esindaja – kodulehe haldaja, kriisireguleerija, omavalitsuse juht, avalike suhete spetsialist!

Kriisideks valmistumisel ja nende ajal on kohalik omavalitsus oma elanikele üks kõige olulisem tugipunkt ja info andja. Teie kanalitel on väga suur roll.

Saadame uuendatud soovitusliku juhendi, **mida ja kuidas avaldada elanikkonnakaitse teemal omavalitsuse kodulehel**. Eesmärk on teie tööd lihtsustada ning tagada, et kriisi eel ja ajal jõuaks oluline info elanikeni.

Vaatasime üle kõigi omavalitsuste veebilehed ja seal sisalduva kriisialase info, mille põhjal anname järgnevad soovitusel ja tähelepanekud. 2022. aasta lõpus saatis päästeamet kõikidele omavalitsustele soovituslikud materjalid, kuid aeg on edasi läinud ja vajadused selgemaks saanud.

Uuendatud materjal on abistav tööriist olulise info edastamisel oma kanalites oma elanikele. Lisaks, on riskikommunikatsiooni tegemine omavalitsustele seadusest tulenev kohustus, mille üle teeb järelevalvet päästeamet.

Päästeamet teeb KOV kodulehtede seiret igal aastal 15. jaanuariks ning tulemused kajastuvad portaalis minuomavalitsus.ee. Koduleht peab sisaldama vähemalt 3 komponenti, mis on kriisideks valmisoleku hindamisel riskikommunikatsiooni baastaseme mõõdikuteks:

1. Veebilehel on olulised hädaolukorra kontaktandmed.
2. Veebilehel on kiiresti leitav ja kodanikule kõige olulisem kriisiinfo (üldised käitumisjuhised kriisiolukordades; kriis.ee jne).
3. Veebileht jagab muud olulist kriisiinfot elanike kriisivalmiduse tõstmise eesmärgil (nt kuidas käituda elutähtsate teenuste ja muude oluliste teenuste katkestuse korral, kuidas on võimalus liituda KOV ohuteavitussüsteemiga, varjumiskohtade info, kerksuskeskuste info jne).

Päästeametis on teie kontaktiks ja abiks riskikommunikatsiooni teemal: Katariina Vaabel (Katariina.vaabel@rescue.ee, +372 5199 8351).

Soovitused:

1. Rubriigi nimetus veebilehel

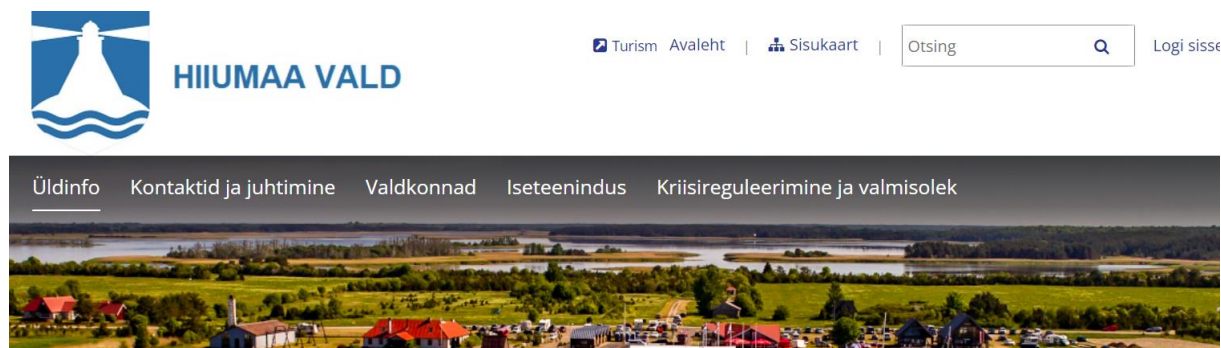
Soovitame muuta veebilehel teema nime **“Elanikkonnakaitse”** või **“Kriisideks valmisolek”**. Hetkel on omavalitsuste kodulehtedel teemaga leitavad erinevad mõisted (nt *kriisiinfo*, *kodanikkaitse*, *julgeolekukriis jpm*).

Üheselt mõistetav pealkiri aitab elanikul leida olulise info kergema vaevaga ja tal tekib teemaga kindel seos.

2. „Elanikkonnakaitse“ või “Kriisideks valmisoleku” rubriik esilehelt leitavaks

Selleks, et elanik info kergelt üles leiaks, on oluline selle asukoht. Soovitame lisada „Elanikkonnakaitse“ peatüki esilehelt leitavaks ja koondada kogu sellealane info kokku alapeatükkidena.

Lisaks soovitame tekst ja pildid kuvada läbivalt samas suuruses ja formaadis, see lihtsustab info leidmist ja sellest aru saamist. Palume veenduda, et info ja fotod oleksid korrektselt kuvatud ka mobiilivaates.

Näide hästi leitavast infost esilehel.

3. Soovituslik ülesehitus

KOV kodulehtedel on kriisialased rubriigid üles ehitatud väga erinevalt. Anname soovitusliku ülesehituse, mida võib võtta kasutusele, kuid millest võib võtta üle ka vaid elemente. Selgeks ja üheselt arusaadavaks info edastuseks tuleks tekitada elanikkonnakaitse lehele alamlehed vastava teemaga. Hetkel on paljudel lehtedel raske eristada konkreetseid teemasid ja paljudel juhtudel on kõik info lisatud ühte rubriiki kokku. Lisaks on alalehtedel palju linke, mis viivad omavalitsuse lehelt välja. Soovitame selle asemel tuua vajalik info teie enda lehele (nt avalike varjumiskohtade aadressid tuua välja, mitte kuvada lingina kaardirakendusele).

Ülesehituse näidis

Peamenüüs – > Elanikkonnakaitse/Kriisideks valmisolek

Alamenüüpunktide ülesehitus ja soovituslik sisu:

- **(Teie omavalitsuse) Kriisikontaktid** - 24/7 valvenumbrid, kriisivaldkonna eest vastutava(te) töötajate numbrid ja meiliaadressid, elutähtsate teenuste osutajate kriisikontaktid.
- **Kerksuskeskused*** - juhul kui omavalitsus on otsustanud kerksuskeskuste info avalikustada, siis välja tuua aadressid ja selgitus, milliseid teenuseid seal kriisi ajal pakutakse. Soovitame tuua kodulehel välja aadressid, mitte kuvada vaid linki kaardile, sest suure tõenäosusega ei lähe elanik kaardirakendusest seda infot ise otsima. NB! Kui kerksuskeskuse infot ei avalikustata, peab omavalitsus siiski leidma viisi nende asukohtadest muul moel teavitada, et elanikud teaksid, kuhu kriisi ajal tulla infot, nõu või abi saama. Selleks võib teha otsepostituse olulise infoga paberil või kasutada muid otseteavitamise vahendeid.
- **Avalikud varjumiskohad** - Tuua aadressidega välja avalikud varjumiskohad. Lisaks välja tuua tekstina info, millised kohad sobivad veel varjumiseks. Siit leiab infot: [Varjumine - Käitumisjuhised kriisiolukordadeks \(olevalmis.ee\)](https://marjamaa.ee/et/kriisiabi1) Avalikud varjumiskohad on olemas ka [kaardil](#), kuid soovitame kindlasti tuua välja teie omavalitsuses asuvate varjumiskohtade aadressid ja võimalusel ka pildid (Nt <https://marjamaa.ee/et/kriisiabi1>).

Kindlasti palume rõhutada, et kõige parem varjumiskoht on siiski lähim koht – enda kelder, esimene korrus vms.

- **Piirkondlikud riskid** – Tuua välja enda piirkonna riskid, nt suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted, üleujutusala, jm. Soovitavalt lihtsa kirjeldusena, mitte viitena kaardile. (Nt Tartu linna lehel „Piirkonna ohud“ <https://tartu.ee/et/kriisideks-valmisolek>). NB! 2025. aasta juulist on riskianalüüside koostamine kõikidele kohalikele omavalitsustele kohustuslik. Soovitame edaspidi sealt tuua välja põhilised riskid (mis ei ole tundlik info) oma elanikele teadmiseks.
- **Valmistumine kriisideks** - eraldi välja tuua tekstina info, kuidas valmistuda kriisideks perekonnaga, kogukonnaga, korteriühistuga. Tuua välja teie piirkonna [veeallikate asukohad](#), [autonoomsed tanklad](#). Teksti saab lehelt [olevalmis.ee](#) ning soovitame info tuua eraldi välja tekstidena, mitte lingina [olevalmis.ee](#) lehele.
- **Kriisikomisjon** – tuua välja omavalitsuse kriisikomisjoni liikmed ja protokollid, et kohalik elanik teaks, mida on otsustatud ja kes tema kodukohas kriiside lahendamiseks tegelevad.
- **Elutähtsad teenused** – tuua välja nimekiri elutähtsatest teenustest ja teenuse osutajatest omavalitsuses, koos nende kontaktidega. Elutähtsa teenuse osutajad omavalitsuse mõistes on vee ja kanalisatsiooni teenuse osutajad, kaugkütte teenuse osutajad ja kohalike teede sõidetavuse teenuse osutajad.
- **Ohuteavitus** – tuua välja, mis on ohuteavitus, kuidas seda tehakse ja mis on käitumisjuhised, mis elanikel juba enne kriisi kinnistuma peavad. Kopeerida võib teksti [olevalmis.ee](#) lehelt, aga mitte lihtsalt viitena lehele. Kui omavalitsusel on endal ohuteavitussüsteem või kriisiinfo raadiokanalid, siis võib ka need siia alla välja tuua. Selle peatüki alla võib avaldada info ka omavalitsuse kriisikommunikatsiooni tegemise plaanist: kuhu tuleb info elektri- ja sidekatkestuse korral, millised kanalid on kriisialase info andmiseks (Facebook, koduleht, kohalik raadio), et elanik teaks sealt kriisi ajal infot oodata.
- **Uudised** - kriisideks valmisoleku teemalised uudised, tehtud otsused, ohutusalsed üritused, jm.

4. Info kohandamine enda omavalitsusega

Kodulehtede vaatlusel selgus, et paljud omavalitsused viitavad üldistele olulistele kohtadele, objektidele ja infoallikatele linkidega. Soovitame kodulehel välja tuua konkreetselt enda omavalitsusega seotud objektid, aadressid, kontaktid jm. Lingid ei pruugi alati töötada ning inimesed eelistavad saada infot ühest kohast.

Avalikud varjumiskohad Pärnus

Pärnu linnas on esialgu välja valitud 6 avalikku varjumiskohta, mis on mõeldud ohu korral kõigile abivajajatele ning need on tähistatud tsiviilkaitse märgiga:

- Port Artur I (Hommiku 2, Pärnu)
- Port Arturi parkimismaja (Lai 7, Pärnu)
- Pärnu Keskus (Aida 7, Pärnu)
- Vanalinna kooli võimla (Pühavaimu 19, Pärnu)
- Paikuse endine vallamaja (Pärnade pst 11, Paikuse)
- Tõstamaa mõis (Kalli mnt 13, Tõstamaa)
- [Varjumiskohtade kirjeldus](#)

[Tartu avalikud varjumiskohad](#)

- Tartu Descartes'i Kool, Anne tn 65
- Tartu Rakenduslik Kolledž, Kopli tn 1
- Hugo Treffneri Gümnaasium, Munga tn 12
- Tartu Kroonuaia Kool, Puiestee tn 62
- Tartu Rakenduslik Kolledž, Põllu 11
- Tartu Forseliuse Kool tööõpetuse maja, Tähe tn 103
- Tartu Aleksander Puškini Kool, Uus tn 54
- Tartu Herbert Masingu Kool, Vanemuise tn 33
- Tartu Jaan Poska Gümnaasium, Vanemuise tn 35
- Tartu Veeriku Kool, Veeriku tn 41
- Püssirohukelder, Lossi 28
- Spordihoone, Tamme pst 1
- Tartu Linnaraamatukogu, Kompanii 3/5
- Endine ERMi näitusemaja, J. Kuperjanovi tn 9
- Endine arestimaja, Riia 179a
- Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium, Kaunase pst 70
- Tartu Ülikooli raamatukogu, Struve 1
- Delta õppehoone maa-alune parkla, Narva mnt 18
- Tartu Ülikooli Füüsika Instituut, Ostvaldi 1
- Tartu Ülikooli õppehoone, Lossi 3

Head näited avalike varjumiskohtade kajastamisest (aadressid, märgis, kaardirakendus).

[Üldinfo](#) [Kontaktid ja juhtimine](#) [Valdkonnad](#) [Ettevõtlus](#) [MTÜ](#) [Iseteenindus](#) [Elanikkonnakaitse](#) [Kultuurikava](#)

Kerksuskeskus on generaatoritoitega varustatud hoone, kuhu on inimestel võimalik kriisiolukorras koguneda, saada infot, viibida soojas ja valgustatud ruumis, kasutada vett ja tualetti.

Rakvere vallas asub kesksuskeskus:

 Sõmeru keskusehoone (Kooli 2 Sõmeru alevik Rakvere vald)

Hea näide kerksuskeskuse kajastamisest – aadress ja selgitus.

5. Ebavajaliku, aegunud ja valeinfo eemaldamine või täpsustamine

Soovitame hoida elanikkonnakaitse teemalist rubriiki ajakohasena ja eemaldada mittevajaliku info (nt tule- ja veeõnnetuste statistika, mõistete definitsioonid, mittetöötavad lingid, jm).

Soovitame regulaarselt (nt 1 kord aastas) elanikkonnakaitse rubriik üle vaadata kriitilise pilguga – kas kontaktid on samad, numbrid õiged ja lingid töökorras. Samuti lisada juurde info, millal on lehte viimati uuendatud.

Paljudes kohtades tuli kriisiteemaatika rubriigis välja ka mitme aasta tagused koroonajuhised. Kui on soov neid säilitada, siis peaksid nad olema teisest kohast leitavad, aga mitte sel lehel, mis kajastab kriisideks valmisoleku infot. Muidu ei leia inimene suures infohulgas endale olulist üles.

Omavalitsuste kodulehtedelt leiab ka info omavalitsuse territooriumil paiknevatest evakuatsioonikohtadest. **Selle info palume kodulehelt eemaldada, sest evakuatsioonikohtade nimekirjad on ainult ametialaseks kasutamiseks ja ei ole avalik info.**

Evakuatsioonikohaks saab konkreetne taristu alles siis, kui see evakuatsioonikohana kasutusele võetakse. Evakuatsioonikohtade nimekirja (või ka kaardikihi) avaldamisel on oht, et evakuatsiooni olukorras suunduvad elanikud nimekirjast vabalt valitud evakuatsioonikohta, mida aga antud kriisis ei pruugita üldse avada. Nii võivad elanikud tahtmatult ohtu sattuda.

Kui soovite anda elanikele teada evakuatsioonikohtade olemasolust, võib konkreetse info asendada üldisega, nt. „Omavalitsus on täitnud seadusest tulenevad nõuded ja määranud oma territooriumil evakuatsioonikohad. Kasutusele võetavate evakuatsioonikohtade asukohad sõltuvad kriisist ja need avaldatakse vastava vajaduse tekkimisel.“

6. Kõikide kanalite ära kasutamine

Lisaks kodulehel kriisiinfo kajastamisele, julgustame kasutama ka valla- või linnalehti, sotsiaalmeedia platvorme ja teadetetahvleid, äppi jm kriisiks valmisoleku info jagamiseks. Nt teha seda omavalitsuse lehes kindla sagedusega 1-2 korda aastas. Avaldatava sisu kohta võib küsida nõu ka päästeametist.

Laiaulatusliku elektrikatkestuse ajal pole võimalik veebi teel infot levitada ja hea oleks, kui juba enne kriisi on kokku lepitud ja elanikele ka teavitatud, millistele teadetetahvlitele (või raadiokanalitesse) hakkab infot kriisi ajal tulema ehk milline on kriisi ajal info andmise süsteem. Samuti seda, milliselt telefoninumbrilt või füüsilisest kohas on võimalik infot saada. Seetõttu on ka kerksuskeskustest teada andmine ja sinna kriisi ajal info viimine väga oluline.

7. Head näited omavalitsuste kodulehtedelt:

- Oma valla kriisitrükis (nt [Hiiumaa valla kriisitrükis](#)).
- Kriisiolukorras edastatakse saarlastele infot [Raadio Kadi](#) vahendusel, mille toimimine tagatakse elektrikatkestuse korral generaatoriga.
- Harjumaa omavalitsuste ohuteavituse süsteem: <https://laaneharju.ee/ohuteavitamise-susteem>

8. Soovitame kriisirubriiki testida: testige mõne elaniku (ehk kodulehe otsese infotarbija) peal, kas ta 1) leiab kriisialase info üles, 2) saab väljatoodud infost aru, 3) küsige, mis infot ta sooviks kriisi teemal kodulehelt leida.

**Kerksuskeskus on kohaliku omavalituse või kogukonna toimepidev hoone, ruum või muu (selleks võib olla näiteks teisaldatav mobiilne varustatud inventariga konteiner, vabatahtlik päästekomando jne), kus inimene saab kriisi ajal infot, nõu ja abi.*

Küsimuste korral palun võtke ühendust:

Katariina Vaabel

PÄÄSTEAMET

kommunikatsiooniosakond

riskikommunikatsiooni ekspert

mob: +372 5199 8351

katariina.vaabel@rescue.ee